

## **Influències d'escriptors i autors**

Josep Pla va ser un escriptor que va llegir moltíssim i que va crear una literatura on el factor social, l'interès per plasmar la realitat immediata, té un fort pes. De fet, el "patriarca" de les lletres catalanes s'ha consagrat com el primer memorialista de la Catalunya contemporània que es va maldar amb passió per reconstruir i salvar per a les noves generacions el mosaico de l'època que li va tocar viure. Fortament influenciat per la cultura francesa, Montaigne va ser l'autor del país veí que més li va marcar, a més de Pascal, Voltaire, Maurras i Buffon. No obstant això, es pot afirmar amb rotunditat que Pla és l'hereu directe de Baroja i Azorín, dos dels escriptors del 98 més representatius. Del primer, per exemple, va heretar el seu humor, la seva curiositat intel·lectual i el plaer de llegir a Nietzsche i a Bayle. D'ell diria que "descriu la societat espanyola del seu temps d'una forma prodigiosa i completa". D'Azorín, va heretar l'amor pel paisatge, per les coses petites, les barques, els passejos, els camins i els adjectius definitius. En la biblioteca de Pla no faltaven els llibres de Unamuno, Ortega i Gasset, Gracián, Galdós, Valle-Inclán, Valera, Larra, Cervantes, Menéndez i Pelayo, Ridruejo o Gómez de la Serna, a més de les obres completes del crític literari Saint-Beuve, les de Saint-Simon, un dels cronistes més lúcids i divertits de França o el diari de Jules Renard. Tampoc escasejaven llibres de Gide, tan criticat per Pla, ni Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Ronsard, Apollinaire, Stendhal, Joubert, Balzac, Molière, Anatole France, i sobretot els moralistes: La Bruyère, La Rochefaucauld, Chamfort, etc, dels quals va aprendre a escriure sobre la crítica social i el retrat psicològic. També l'estètica típica del Mediterrani és palpable en les seues obres: la descripció precisa dels colors, els sabors, la fascinació pel mar, la ciutat de Roma amb les seues pintures renaixentistes i les ruïnes de Grècia formen part de la seua literatura, sempre repleta de sensualisme i ironia. Altra influència destacable en l'escriptor ampurdanès va ser l'economista anglès Keynes. En el volum XXXIII de l'Obra Completa –"El passat imperfecte"– dedica a Keynes 32 pàgines que són ni més ni menys que un panegíric del personatge i la seua obra. Així, no resulta sorprenent que Pla escrivira sobre temàtica econòmica, ja que sempre va manifestar una preocupació per aquesta matèria.

## **Moviment literari**

És l'escriptor català més llegit i més popular de totes les èpoques. Va dedicar la seua vida a la literatura i el periodisme.

La seua obra completa, que ell mateix va començar el 1956, es va reprendre d'una manera definitiva el 1965. Abasta més de 45 volums, aproximadament unes vint mil pàgines de prosa. És com altres escriptors catalans, un home de cultura francesa. Els seus models literaris són Stendhal i Proust, però la seua influència ideològica va partir de Leopardi, Voltaire i Montaigne. Es va plantejar la literatura des de molt jove com a professió. Com a periodista va exercir de corresponsal a França, Itàlia, Anglaterra, Alemanya i Rússia, des d'on va escriure cròniques polítiques i culturals. Comparat amb el Noucentisme, el seu estil va representar, a partir de *Coses vistes* (1925), una novel·la per la seua naturalitat i l'aportació que aproxima la literatura a un públic ampli. La seua obra s'ha convertit en una valuosa memòria, entre la real i recreada, de mig segle de la societat, el paisatge i la vida catalana. Per qüestions tipològiques i ideològiques, és l'escriptor que ha alçat més controvèrsies, sobretot per la seua pretesa vinculació al bàndol feixista amb motiu de la guerra civil espanyola i, en conseqüència, per les reiterades negatives del jurat a concedir-li, a partir del 1969, el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Havia obtingut tres vegades el premi de la Crítica Serra d'Or i, dos anys abans de la seua mort, la Generalitat de Catalunya li va concedir la Medalla d'Or. La seua obra es reedita constantment.

## **La seua obra**

L'estil que Josep Pla va marcar en la seua prosa, directe, ameno, accessible i col·loquial, li va convertir en un dels escriptors catalans més renombrats i que ha causat major impacte social. Josep Pla destaca pel gran nombre de llibres que va publicar, especialment a partir dels anys 40, i la fervent resposta que va aconseguir del públic. La figura de Pla escriptor es combina a més amb un Pla periodista que va portar a terme la

modernització dels gèneres periodístics catalans, atorgant-los un clar accent cosmopolita.

Pla i Casadevall era un amant del paisatge i aquesta qualitat li va atorgar una sensibilitat especial per a la descripció i la narració, ja que la imaginació no va ser una característica pròpia de l'escriptor. Pla va usar una prosa poètica que descrivia la realitat més pròxima, que estava carregada de subjectivisme poètic, que rebutjava la imaginació, que contenia una ironia subtil i que manipulava basant-se en fets i personatges reals.

Així, amb la seua mirada personal va deixar com llegat una clara representació de la realitat catalana i es va convertir en un autèntic punt de referència de la seva època. Els seus llibres es troben agrupats en la "Obra completa" editada per Edicions Destino des de 1966 i que consta de 45 volums.

El principal objectiu de Josep Pla en la segona part de la seua vida va ser normalitzar la literatura en català i per a aconseguir-lo va començar una gran producció de memòries, biografies i cròniques. Els seus llibres de biografies més coneguts són la sèrie "Homenots", en la qual l'escriptor va retratar a alguns dels personatges més importants de la seua època. El títol de la sèrie "Homenots" va causar certa revolada en els seus dies perquè alguns li otorgaven un sentit despectiu o negatiu. Però és necessari senyalar que per a l'escriptor es tractava d'un terme afectuós que la seua mare utilitzava amb assiduitat i que denotava un màxim respecte per a persones, concretament homes, que ell considerava figures destacades del moment.

Articles publicats en Destinació\_\_més de 2.000

Llibres publicats\_\_120

Pàgines publicades\_\_29.000

Volums de la seua Obra Completa\_\_45

Biografies i retrats publicats\_\_150, cap dona.

La sèrie "Homenots" es distribueix en quatre toms de la "Obra Completa" de Josep Pla editada per Ed. Destino, el XI, XVI, XXI, XXIX, que inclouen biografies de Pere Bosch Gimpera, Josep Trueta, Josep M. Cruzet, Joan Alcover, Josep Carner, Pau Casals, Joan Serra, Alfred Sisquella, Capri, Salvador Dalí, Jaume Vicens Vives o Andreu Nin, entre altres.

Cap senyalar que el llibre més destacat de l'autor català és "El quadern gris", un diari de joventut escrit durant la seua maduresa a partir de les notes que Josep Pla va prendre en un quadern gris durant diversos anys de la seua vida.

Per altra part, la majoria de llibres de la primera part de la seua vida són compendits d'articles publicats en periòdics. És el cas, per exemple, del volum IV de la "Obra completa" 'El nord' (1967) que inclou els llibres "Cartes de lluny", "Cartes de més lluny" i "Viatge a Rússia el 1925". Fruit dels viatges que va realitzar com corresponsal a diversos països van naixer llibres com "Cartes d'Itàlia", "Israel al 1957", "Notes sobre París", "Records del meu primer viatge a Portugal" o "Les escales de Llevant".

Entre l'obra de Josep Pla es troba el llibre "Les hores" (1971), en el tom XX del seu "Obra completa", que il·lustra la vena lírica de l'autor català.

Posant l'accent en la descripció del seu paisatge més estimat, Pla ha dedicat diversos llibres a descriure la Costa Brava i el Empordà. Es troben en el volum VII de la "Obra completa", 'El meu país' (1968), "Reflexions sobre l'Empordà", "La substància" i "El meu poble"; en el volum XXX la "Guia de la Costa Brava"; o en el XXXVIII "Escrips empordanesos". També resulta especialment interessant el llibre de cuina de Pla "El qual hem menjat" (1972), tom XXII de la "Obra completa".

Cal destacar que la falta d'imaginació de Pla i el seu menyspreu pel gènere de les novel·les va fer que només escrivira tres d'elles: "El carrer estret" (1950), "Nocturn de primavera" (1953) i "L'herència" (1972).

La literatura de Josep Pla està plena d'idees sobre temes diversos. Aquest apartat pretén reflectir tan només una petita mostra d'algunes reflexions realitzades per l'escriptor català extragudes de la seua extensa obra.

TEMES: burgesia, Catalunya, el treball de l'escriptor, família, Gaudí, immortalitat, llibres, localisme, naturalesa, novel·les, plagi, polítics, sensualitat, riquesa, vellesa

## **Biografia**

Naix a Palafrugell el 8 de març de 1897. Mor el 23 d'abril de 1981 a Llofriu.

Tenia 3 anys quan va començar a estudiar com a alumne del col·legi dels Maristes de Palafrugell i quatre anys després la família es va traslladar de casa i va anar a viure al carrer del Sol, en una de les cases més boniques de Palafrugell.

La seua marxa a Barcelona als 16 anys li permet començar la carrera de Medicina a la facultat, encara que no li agrada gens. Això fa que la deixi i comence la de Dret, en la qual va posar molt més interès i que va acabar. Va ser un any abans d'acabar-la quan va entrar a la tertúlia que des de l'Ateneu capitanejava el doctor Borralleras. Va ser aquí, on coneix personalitats tan conegudes, com Josep Maria de Sagarra i Eugeni d'Ors. Uns tertulians que van influir molt en la seua formació cultural.

La seua carrera literària la va començar com a col·laborador de revistes d'àmbit comarcal, com el "*Baix Empordà*", "*La publicitat*", "*La Veu de Catalunya*", "*La Nau*", "*El Correo Catalán*", "*Revista de Girona*", etc. i revistes com "*La Revista de Catalunya*", "*La Nova Revista*" i sobretot al setmanari barceloní "*Destino*"; com a periodista professional a "*Las Noticias*" i com a corresponsal de premsa a Alemanya, Anglaterra, França, Itàlia, Madrid i Rússia.

Tenia només 23 anys quan per primera i última vegada va participar a la vida pública en ser escollit diputat a la Mancomunidad que presidia Puig i Cadafalch. Com a escriptor, el primer llibre important va ser "*Coses vistes*" aparegut al 1925 i on explica les experiències dels seus viatges fets abans. Més tard el 1928, publica la "*Vida de Manolo*", biografia del gran escultor Manolo Hugué, "*Cartes de Lluny*" i "*Cambó*", tres volums sobre la vida de Francesc Cambó, tots ells en català.

En esclatar la guerra civil marxa a França i Itàlia i en acabar torna a Barcelona on durant un breu temps, dirigeix el diari La Vanguardia. A partir d'aquella època escriu uns quants llibres en castellà: "*Historia de la Segunda República Española*" (1940-41), "*Rusiñol y su tiempo*" (1942), "*Viaje en autobús*", "*El pintor Joaquín Mir*" (1944), "*Un señor de Barcelona*" (1945), "*La huida del tiempo*", "*Viaje a pie*" (1949), "*Guia de la Costa Brava*" etc.

A partir d'aquest any torna a escriure en català i comença la reedició de "*Coses vistes*". Amb "*El carrer estret*" guanya el Premi Joanot Martorell el 1951. Després vindrien: "*Nocturn de primavera*", "*Cadaqués*" (1947), "*Primers escrits*" amb el qual comença les seues "*Obres completes*", "*Girona*", "*Homenots*". Es tanta la quantitat de llibres que escriu que solament amb la "*Biblioteca Selecta*" acaba publicant casi cinquanta volums. Guanya el 1957 la "*Lletra d'Or*" pel llibre "*Barcelona*".

Per iniciativa del president de la Generalitat, el senyor Josep Tarradellas, Josep Pla és distingit amb la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya, un any abans de la seva mort, ocorreguda el dia del llibre, festivitat de Sant Jordi, Patró de Catalunya, el 23 d'abril de 1981 al mas Pla de Llofriu de la vila Empordanesa de Palafrugell.

## **Biografies de Josep Pla**

Alcoberro, Ramon. *Contra Josep Pla*. Barcanova, 1993

Badosa, Cristina. *Josep Pla: Biografia del solitari*. Edicions 62, 1997

Castellet, Josep M. *Pla*. Nou Arts Thor, 1981

Martinell, Josep. *Josep Pla vist d'aprop*. Pòrtic, 1972

Martinell, Josep. *Josep Pla vist per un amic de Palafrugell*. Destino, 1996

Porcel, Baltasar. "L 'homenot" Josep Pla dins *Grans Catalans d'ara*, p. 122–135

### **Novel·les i Narracions**

*El Campanet*. Destino, 1987

*Contraban*. Destino, 1990.

*Contraban i altres narracions*. Edicions 62, 1980

*El que hem menjat*. Avui, Destino, 1997

*El Geni del país i altres proses*. Edicions 62, 1994

*Llibre de Lectura*. Destino, 1968

*Lluna de mar*. Destino, 1994

*Els moments*. Selecta, 1994

*Obra completa v. 1. El quadre gris*. Destino, 1977

*Quadern gris*. Destino, 1992

### **Narracions biogràfiques i epistolars**

*Vida de Manolo: contada per ell mateix*. Destino, 1988

### **Llibres de viatges i guies**

*Guia fonamentada i popular del monestir: Poblet*. Abadia de Poblet, 1988

*De l'Empordanet a Perpinyà*. Destino, 1990

*Un llarg viatge entre Kuwait el Golf Pèrsic, Valparaíso i Xile: 1959–1960* Destino, 1991

### **Estudis literaris**

#### **• Llibres**

Bonada, Lluís. *L'obra de Josep Pla*. Teide, 1991

Bonada, Lluís. *El Quadren gris, de Josep Pla*. Empúries, 1985

Castellet, Josep M. *Josep Pla o la raó narrativa*. Destino, 1978

• **Articles de revista**

Colomer, Josep M. "Josep Pla: l'enyorança d'una burgesia lliberal". *L'Avenc*. Num. 47, març 1982, p. 58–61.